

کتابخانه‌ی اگزوتیک — راهنمای نگهداری

راهنمای نگهداری کاکادو

آمبرلا، ملوکان، کاکل‌زرد، گوفین و گالا — قفس و گرد پر، تغذیه‌ی کم‌چرب، وابستگی و رفتار هورمونی، کندن پر و PBFD، نشانه‌های اورژانسی

دکتر مهدیار رمزگویان · دامپزشک حیوانات اگزوتیک

عکس: Wikimedia Commons، Jesús Rodriguez — Moluccan cockatoo (*Cacatua moluccensis*)، مجوز CC BY 2.0

۱. کارت اطلاعات سریع

نام فارسی / علمی	کاکادو (خانواده‌ی Cacatuidae)؛ گونه‌های رایج: کاکادوی سفید یا آمبرلا (*Cacatua alba*)، ملوکان یا کاکل‌قرمز (*Cacatua moluccensis*)، کاکل‌زرد بزرگ (*Cacatua galerita*)، گوفین یا کورلای تانیمبار (*Cacatua goffiniana*)، گالا یا کاکادوی صورتی‌خاکستری (*Eolophus roseicapilla*). عروس هلندی هم عضو همین خانواده است، اما نیازهایش بسیار متفاوت است.
طول عمر	بسته به گونه و کیفیت نگهداری متفاوت است؛ گونه‌های بزرگ با مراقبت خوب معمولاً چند دهه (اغلب ۳۰ تا ۵۰ سال و گاهی بیشتر) و گوفین و گالا معمولاً ۲۰ تا ۴۰ سال. تغذیه و نگهداری نادرست این عدد را به‌شدت کم می‌کند.
اندازه‌ی بالغ	آمبرلا حدود ۴۵ تا ۵۰ سانتی‌متر و ملوکان حدود ۵۰ سانتی‌متر (حدود ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ گرم بسته به گونه و فرد)؛ کاکل‌زرد بزرگ حدود ۴۵ تا ۵۵ سانتی‌متر؛ گالا حدود ۳۵ سانتی‌متر و گوفین حدود ۳۰ سانتی‌متر (هر دو معمولاً ۲۵۰ تا ۴۰۰ گرم)
سطح دشواری	**بسیار بالا** — از پرنیازترین طوطی‌های خانگی از نظر عاطفی؛ صدا، قدرت منقار و گرد پر هم اضافه می‌شود. مناسب اولین پرنده نیست.
رژیم	پلت فرموله‌شده + سبزیجات متنوع + میوه‌ی محدود + دانه و مغز فقط به‌عنوان تشویقی. اغلب کاکادوها (به‌ویژه گالا و آمبرلا) مستعد چاقی‌اند؛ رژیم کم‌چرب لازم است.
دما / رطوبت	دمای معمولی خانه (حدود ۱۸ تا ۲۷ درجه) بدون کوران و تغییر ناگهانی؛ رطوبت متوسط، حمام یا اسپری آب منظم
نور و خواب	نور طبیعی روز یا لامپ تمام‌طیف مخصوص پرنده؛ ۱۰ تا ۱۲ ساعت خواب تاریک و آرام (کم‌خوابی = جیغ و تحریک‌پذیری و هورمون)
اجتماعی / تنها	فوق‌العاده اجتماعی و «چسبنده»؛ چند ساعت تعامل روزانه لازم دارد، اما باید سرگرمی مستقل هم یاد بگیرد. تنهایی طولانی = جیغ، تخریب، کندن پر و خودآزاری
صدا و گرد پر	صدای بسیار بلند (به‌خصوص صبح و غروب)؛ تولید زیاد «پودر پر» که برای افراد حساس یا آسمی مشکل‌ساز است
وضعیت قانونی	همه‌ی کاکادوها در فهرست CITES هستند؛ چند گونه (از جمله ملوکان، گوفین و کاکل‌زرد کوچک) در پیوست I. فقط پرنده‌ی پرورش‌یافته در اسارت با مدارک معتبر

۲. مناسب چه کسی است؟ آیا کاکادو انتخاب درستی است؟

کاکادو در فروشگاه یا ویدیوها پرنده‌ای مهربان، رقصنده و عاشق بغل به نظر می‌رسد — و واقعاً هم می‌تواند باشد. اما همین نیاز شدید به نزدیکی، اگر درست مدیریت نشود، به پرنده‌ای تبدیل می‌شود که ساعت‌ها جیغ می‌زند، پرهای خودش را می‌کند یا حتی پوستش را

زخمی می‌کند. کاکادوها از گونه‌هایی‌اند که بیشترین سهم را در پرندگان واگذارشده و پناهگاه‌ها دارند؛ تقریباً همیشه به خاطر انتظار نادرست صاحب، نه «بدذاتی» پرنده.

انتخاب خوبی است اگر...

- بیشتر روز کسی در خانه هست و هر روز چند ساعت وقت واقعی برای بازی، آموزش و حضور کنار پرنده دارید.
- صدای بلند روزانه برای شما و همسایه‌ها قابل‌تحمل است.
- جای یک قفس بزرگ و مقاوم و بودجه‌ی اسباب‌بازی‌های مصرفی (که مدام خرد می‌شوند) و ویزیت دامپزشک دارید.
- برای چند دهه آینده، از جمله «اگر من نبودم»، برنامه دارید.

بهتر است صبر کنید اگر...

- شما یا اعضای خانواده آسم یا حساسیت تنفسی دارید (گرد پر کاکادو زیاد است).
- در آپارتمان با دیوار مشترک زندگی می‌کنید یا خانه بیشتر روز خالی است.
- دنبال پرنده‌ای هستید که «همیشه بغلی» بماند — این انتظار خودش ریشه‌ی بسیاری از مشکلات است.
- اولین پرنده‌ی شماست؛ عروس هلندی یا یک طوطی متوسط شروع منطقی‌تری است.

نکته‌ی قانونی و اخلاقی

تجارت همه‌ی کاکادوها تحت کنوانسیون CITES کنترل می‌شود و چند گونه در طبیعت به‌دلیل صید برای تجارت در خطرند. پرنده‌ی صیدشده از طبیعت را نخرید: غیرقانونی است، استرس و بیماری‌های قاچاق در آن شایع است و معمولاً اهلی نمی‌شود. پرنده را با پلاک بسته یا میکروچیپ و مدارک معتبر مبدأ از پرورش‌دهنده‌ی شناخته‌شده بگیرید و درباره‌ی مقررات فعلی از مراجع رسمی (مثل سازمان حفاظت محیط زیست) استعلام کنید.

۳. محل نگهداری و تجهیزات

قفس

مورد	توصیه	چرا؟
ابعاد	برای گونه‌های بزرگ (آمبرلا، ملوکان، کاکل‌زرد) حداقل حدود ۹۰ تا ۱۰۰ سانتی‌متر عرض، ۷۵ سانتی‌متر عمق و ۱۵۰ سانتی‌متر ارتفاع؛ برای گالا و گوفین حداقل حدود ۷۰ × ۶۰ × ۹۰ سانتی‌متر. هرچه بزرگ‌تر بهتر؛ پرنده‌خانه‌ی ایمن ایده‌آل است.	پرنده باید بدون برخورد بال‌ها را کامل باز کند، بالا و پایین برود و جای اسباب‌بازی کافی باشد.
میله و قفل	فولاد ضخیم با رنگ پودری مرغوب یا استیل؛ فاصله‌ی میله‌ها حدود ۲٫۵ تا ۳٫۵ سانتی‌متر برای گونه‌های بزرگ و حدود ۲ تا ۲٫۵ سانتی‌متر برای گالا و گوفین؛ قفل‌های اضافه یا گیره‌ی مقاوم.	کاکادوها (به‌ویژه گوفین) استاد بازکردن در و قفل‌اند. سیم گالوانیزه و رنگ پوسته‌شونده منبع روی و سرب است.
نشیمن	چند نشیمن چوب طبیعی بی‌خطر با قطرهای متفاوت؛ حداکثر یک نشیمن زبر؛ نشیمن‌ها را دورتر از ظرف‌ها بگذارید.	تنوع قطر از زخم کف پا (بامبل‌فوت) جلوگیری می‌کند. کاکادو نشیمن چوبی را می‌جود؛ تعویض منظم را در نظر بگیرید.
اسباب‌بازی	حجم زیاد اسباب‌بازی **قابل‌تخریب**: چوب نرم و سخت، مقوا و کاغذ ساده، برگ نخل، چرم گیاهی، اسباب‌بازی جستجوی غذا و پازل؛ هفتگی بچرخانید.	کاکادو در طبیعت ساعت‌ها چوب و ریشه می‌جود و می‌کند. اگر اسباب‌بازی کافی نباشد، پرهای خودش جای آن را می‌گیرد.
کف قفس	کاغذ ساده یا روزنامه‌ی بی‌رنگ زیر توری؛ تعویض روزانه.	دیدن مدفوع هر روز مهم‌ترین ابزار پایش سلامت است؛ بسترهای ذرتی و پوسته‌ی گردو کپک می‌زنند (آسپرژیلوس).

ظرف‌ها	استیل، پیچ‌شونده یا با نگهدارنده‌ی قفل‌دار؛ جدا برای آب، پلت و غذای تازه.	کاکادو ظرف را بیرون می‌کشد، برمی‌گرداند یا پرتاب می‌کند.

جای قفس، نور، خواب و گرد پر

- در اتاقی که خانواده وقت می‌گذرانند، یک ضلع قفس به دیوار، دور از آشپزخانه، کولر/بخاری مستقیم، آفتاب مستقیم بی‌سایه و کوران.
- نور طبیعی روز یا لامپ تمام‌طیف مخصوص پرنده؛ شیشه‌ی پنجره بیشتر UVB را فیلتر می‌کند.
- شب ۱۰ تا ۱۲ ساعت تاریکی و سکوت؛ اگر خانه تا دیروقت شلوغ است، یک قفس خواب کوچک در اتاق آرام بسیار کمک می‌کند.
- **پودر پر:** کاکادوها پرهای پودری ویژه‌ای دارند که گرد سفید ریز تولید می‌کنند. جاروی مرطوب یا جاروبرقی با فیلتر HEPA، تهویه و تصفیه‌کننده‌ی هوا و حمام منظم پرنده، گرد را کم می‌کند — اما حذف نمی‌کند.
- حمام: اسپری آب ولرم یا ظرف کم‌عمق چند بار در هفته؛ بیشتر کاکادوها عاشق حمام‌اند.

خطرهای پنهان خانه

بخار ظروف نچسب (تفلون/PTFE) در دمای بالا می‌تواند ظرف چند دقیقه پرنده را بکشد؛ همین‌طور دود سیگار و قلیان، اسپری‌ها، خوشبوکننده و شمع معطر. پنکه‌ی سقفی، پنجره و در باز، آینه و شیشه‌ی بزرگ، کابل برق، گیاهان سمی، سگ و گربه، و سرب و روی در وسایل قدیمی، کلید، زیورآلات و وزنه‌ی پرده همگی خطرند. کاکادو در چند دقیقه گچ دیوار، قاب در و مبل را هم می‌جود — زمان بیرون از قفس فقط با نظارت.

۴. تغذیه

رژیم تخمه و دانه (به‌خصوص تخمه آفتابگردان و بادام‌زمینی) شایع‌ترین ریشه‌ی چاقی، کبد چرب، تومورهای چربی (لیپوما)، کمبود ویتامین A و کلسیم و مشکلات پر در کاکادوهاست. گالا و آمبرلا در این زمینه مشهورند. هدف، رژیمی متنوع، کم‌چرب و «زحمت‌دار» است.

جزء	سهم تقریبی	توضیح
پلت فرموله‌شده	حدود نیمی تا دوسوم رژیم	پلت مناسب اندازه‌ی پرنده، ترجیحاً بدون رنگ و شکر افزوده؛ برای گالا و پرنده‌ی چاق، پلت کم‌چرب‌تر با نظر دامپزشک.
سبزیجات	بخش بزرگ باقیمانده	سبزی برگ‌تیره، فلفل دلمه‌ای، هویج، کدو حلوایی، بروکلی، لوبیا سبز، نخود فرنگی؛ خام یا کمی بخارپز، به تکه‌های بزرگ برای «کار کردن».
میوه	کم	سیب و گلابی بدون هسته، انار، توت‌ها، پاپایا؛ قند بالایی دارند.
دانه، تخمه و مغز	بسیار محدود	فقط به‌عنوان پاداش آموزشی یا داخل اسباب‌بازی جستجو (مثلاً یک گردو یا بادام در پوسته). بادام‌زمینی و مغز مانده یا کپک‌زده خطر آفلاتوکسین دارد.
غلات و حبوبات پخته	گاه‌به‌گاه	برنج قهوه‌ای، کینوا، عدس و نخود پخته بدون نمک و روغن. غذای گرم و نرم زیاد می‌تواند رفتار جفتی را تحریک کند.
آب	همیشه	آب تمیز، دست‌کم روزی یک بار تعویض و شستشوی ظرف (کاکادو غذا را در آب «خیس» می‌کند).

غذاهای ممنوع

آووکادو (همه‌ی اجزا)، شکلات و کاکائو، قهوه، چای و نوشابه‌ی کافئین‌دار، الکل، غذای شور، چرب و سرخ‌شده، پیاز و سیر، هسته‌ی زردآلو، گیلاس و هلو و دانه‌ی سیب، قارچ خام، شیرین‌کننده‌ی زایلیتول، غذای کپک‌زده و غذای ادویه‌دار سفره. غذا را از دهان خود به پرنده ندهید (انتقال باکتری‌های دهان انسان).

- **تغییر رژیم از دانه به پلت** را تدریجی و طی چند هفته با وزن‌کشی منظم انجام دهید؛ هرگز پرنده را برای پذیرفتن غذای جدید گرسنه نگه ندارید.

- **وعده‌ها:** پلت در دسترس، غذای تازه صبح و عصر؛ غذای تازه را بعد از چند ساعت (در هوای گرم زودتر) جمع کنید.
- **جستجوی غذا:** بخشی از جیره را در جعبه‌ی کاغذی، کاغذ لوله‌شده یا پازل غذایی پنهان کنید؛ این یکی از مؤثرترین راه‌ها برای کاهش جیغ و کندن پر است.
- **وزن:** هفته‌ای یک بار با ترازوی گرمی؛ کاهش یا افزایش پیوسته‌ی حدود ۱۰٪ از وزن معمول، دلیل کافی برای مشورت با دامپزشک است.

۵. برنامه‌ی مراقبت

روزانه

- ☐ آب تازه و شستن ظرف‌ها، غذای تازه
- ☐ جمع‌کردن باقیمانده‌ی غذای تازه
- ☐ نگاه به مدفوع: رنگ، مقدار، شکل
- ☐ بررسی اشتها، حالت پر و انرژی
- ☐ زمان بیرون از قفس با نظارت
- ☐ جلسه‌ی کوتاه آموزش + زمان بازی مستقل
- ☐ تعویض کاغذ کف قفس، جارو کردن گرد پر
- ☐ ۱۰ تا ۱۲ ساعت خواب تاریک

هفتگی

- ☐ وزن‌کشی و ثبت در دفترچه
- ☐ شستن نشیمن‌ها و توری کف
- ☐ چرخاندن اسباب‌بازی‌ها و دورانداختن خرابه‌ها
- ☐ بازبینی قفل‌ها، جوش‌ها و رنگ قفس
- ☐ حمام یا اسپری چند بار در هفته
- ☐ بررسی پرها (پر جویده یا بدشکل)، منقار، ناخن و کف پا
- ☐ تمیزکردن فیلتر تصفیه‌کننده‌ی هوا

ماهانه و سالانه

- ☐ شستشوی کامل و ضدعفونی قفس با محلول بی‌خطر و آبکشی کامل
- ☐ بررسی تاریخ و نگهداری پلت در ظرف دربسته
- ☐ تعویض لامپ تمام‌طیف طبق دستور سازنده
- ☐ معاینه‌ی سالانه‌ی دامپزشک پرندگان و آزمایش‌هایی که لازم بداند
- ☐ بازنگری رژیم، وزن و برنامه‌ی غنی‌سازی

۶. رفتار، آموزش و هندلینگ

کاکادو در طبیعت در گله‌های بزرگ زندگی می‌کند و تقریباً هیچ‌وقت تنها نیست. در خانه، شما گله‌ی او هستید. مشکل از جایی شروع می‌شود که پرنده فقط با یک نفر و فقط روی شانه یا در بغل آرام باشد؛ چنین پرنده‌ای با هر جدایی کوتاه دچار اضطراب می‌شود. هدف، پرنده‌ای مطمئن است که هم از تعامل لذت می‌برد و هم بلد است خودش را سرگرم کند.

نشانه	معنای معمول
کاکل کاملاً بالا، چشم گشاد، بدن کشیده	هیجان، تعجب یا ترس — به زمینه نگاه کنید
کاکل بالا + بال‌های باز + دم بادبزنی + صدای «فیس»	نمایش دفاعی یا پرخاشگرانه؛ فاصله بدهید، احتمال گاز زیاد است
کاکل خوابیده و بدن آرام	آرامش؛ اما کاکل صاف + بدن خشک و جلو آمده می‌تواند پیش‌درآمد گاز باشد
سائیدن منقار هنگام استراحت	آرامش و رضایت، معمولاً پیش از خواب
پف مداوم، چشم نیمه‌بسته، خواب زیاد در روز	احتمال بیماری؛ جدی بگیرید
برگرداندن غذا برای صاحب، مالیدن مخرج یا بدن، گشتن دنبال کمد، کشو یا زیر پتو	رفتار جفت‌یابی و هورمونی؛ تشویقش نکنید

مهم‌ترین قاعده‌ی نوازش کاکادو

نوازش را فقط به سر و گردن محدود کنید. نوازش پشت، زیر بال‌ها، اطراف دم و «بغل‌کردن» طولانی برای کاکادو پیام جفتی دارد و به ناکامی جنسی، پرخاشگری، جیغ، کندن پر و در نرها حتی **بیرون‌زدگی مخرج (پرولاپس کلواک)** کمک می‌کند. محبت را با بازی، آموزش و خوراکی نشان دهید.

- **استقلال را آموزش دهید:** روزانه زمان‌هایی که پرنده با اسباب‌بازی و جستجوی غذا در قفس یا روی پایه‌ی بازی سرگرم است و شما در اتاق هستید ولی او را بغل نکرده‌اید. اول کوتاه، کم‌کم طولانی‌تر.

- **آموزش پایه:** «بالا»، «پایین»، برگشتن داوطلبانه به قفس، آموزش با تارگت و ماندن روی پایه. جلسه‌های ۵ تا ۱۰ دقیقه‌ای با پاداش کوچک.
- **جیغ:** جیغ صبح و غروب طبیعی است. جیغ «جلب توجه» را با واکنش (حتی دعوا یا آمدن برای ساکت‌کردن) تقویت نکنید؛ به صدای آرام، سوت یا کلمه‌ی جایگزین پاداش بدهید. ابتدا خواب، درد و بی‌حوصلگی را بررسی کنید.
- **فصل هورمونی:** خواب کافی، حذف لانه‌های احتمالی، کاهش غذاهای گرم و نرم و پرانرژی و تغییر چیدمان قفس کمک می‌کند. پرخاشگری شدید یا تخم‌گذاری مکرر را با دامپزشک مطرح کنید.
- **کودکان:** بدون نظارت کنار کاکادو نباشند؛ صورت را به منقار نزدیک نکنید.
- **چیدن بال:** تصمیمی است که با دامپزشک گرفته می‌شود؛ جایگزین ایمن‌سازی خانه نیست و چیدن نادرست خطر سقوط و آسیب جناغ و منقار دارد.

۷. مشکلات شایع سلامت و نشانه‌های هشدار

پرندگان به‌طور غریزی بیماری را پنهان می‌کنند؛ وقتی نشانه‌ها آشکار می‌شوند، بیماری اغلب پیشرفته است. این جدول برای شناخت زودهنگام است — تشخیص و درمان هر مورد کار دامپزشک پرندگان است.

مشکل	نشانه‌های هشدار	نکته‌ی پیشگیری
کندن پر و خودآزاری	پرهای جویده یا کنده روی سینه، پا، زیر بال؛ در موارد شدید زخم پوست سینه یا زیر بال که خوب نمی‌شود	کاکادوها از مستعدترین گونه‌ها هستند. اول بیماری پزشکی را دامپزشک رد کند؛ بعد محیط، خواب، رژیم و غنی‌سازی اصلاح شود
بیماری منقار و پر (PBFD)	پر جدید بدشکل، شکسته یا خونی؛ کاهش پودر پر (منقار به‌جای حالت گردآلود و مات، **براق** دیده می‌شود)؛ ناهنجاری یا ترک منقار	کاکادوها حساس‌ترین گروه‌اند؛ خرید از پرورش‌دهنده‌ی سالم، قرنطینه و آزمایش‌های توصیه‌شده
چاقی، کبد چرب و لیپوما	وزن بالا، توده‌ی نرم زیر پوست سینه یا شکم، رشد بیش از حد منقار و ناخن، کم‌تحرکی	به‌ویژه در گالا و آمبرلا؛ رژیم پلت‌محور کم‌چرب و فعالیت روزانه
بیرون‌زدگی مخرج (پرولاپس کلواک)	بافت صورتی یا قرمز بیرون از مخرج، زورزدن، مدفوع چسبیده	بیشتر در نرهای دست‌پرورده؛ اصلاح نوازش و رفتار هورمونی و از شیر گرفتن درست. **اورژانسی است**
مسمومیت با فلزات سنگین	بی‌حالی، تشنگی و ادرار زیاد، استفراغ، مدفوع غیرعادی، لرزش یا تشنج	قفس و اسباب‌بازی استاندارد، حذف گالوانیزه و وسایل قدیمی
بیماری تنفسی و آسپرژیلوزیس	تغییر صدا، دم‌جنباندن با هر نفس، نفس با دهان باز، ترشح بینی، عطسه‌ی مکرر	تهویه، غذای بدون کپک، بستر خشک، پرهیز از دود و اسپری
پسیتاکوز (کلامیدیوز)	بی‌حالی، ترشح چشم و بینی، مدفوع سبز آبکی؛ گاهی بدون علامت	قرنطینه و آزمایش؛ **قابل انتقال به انسان**
تخم‌گذاری مزمن و مشکلات تخم (ماده‌ها)	تخم‌گذاری پی‌درپی، زورزدن، نشستن کف قفس، شکم متورم	کنترل محرک‌های هورمونی؛ تخم را فوراً برندارید و با دامپزشک مشورت کنید
بامبل‌فوت و مشکلات منقار	قرمزی یا زخم کف پا، لنگیدن؛ منقار کج یا بیش از حد بلند	نشیمن متنوع و وزن مناسب؛ اصلاح منقار فقط توسط دامپزشک

سلامت انسان‌ها: پسیتاکوز و ریه‌ی پرنده‌دار

پسیتاکوز می‌تواند از پرنده به انسان منتقل شود و علائمی شبیه آنفلوانزا یا ذات‌الریه ایجاد کند. گرد پر کاکادو هم در برخی افراد حساسیت تنفسی و التهاب ریه («ریه‌ی پرورش‌دهندگان پرنده») ایجاد می‌کند. بعد از تمیزکاری دست بشویید، گردوغبار راه نیندازید، تهویه را جدی بگیرید و اگر کسی در خانه سرفه یا تنگی نفس طولانی دارد، به پزشکش بگویید که پرنده نگه می‌دارید. افراد باردار، سالمند یا دچار ضعف ایمنی احتیاط بیشتری کنند.

۸. چه زمانی فوراً به دامپزشک اگزوتیک مراجعه کنیم؟

اورژانس — همان روز مراجعه کنید

- تنفس با دهان باز، دم‌جنباندن شدید با هر نفس، صدای خس‌خس
- نشستن کف قفس، پف شدید و چشم‌های بسته، ناتوانی در گرفتن نشیمن
- خونریزی (پر خونی شکسته، شکستگی منقار یا ناخن) یا زخم باز ناشی از خودآزاری
- بیرون‌زدگی بافت از مخرج، زورزدن مکرر، ماده‌ای که تخم نمی‌گذارد
- تشنج، لرزش، کج‌شدن سر یا عدم تعادل
- استفراغ مکرر، اسهال شدید یا خون در مدفوع
- خوردن یا جویدن احتمالی فلز، سم یا دارو، یا استنشاق بخار تفلون و دود
- سقوط یا ضربه‌ی شدید، گازگرفتگی توسط سگ یا گربه — حتی بدون زخم آشکار
- نخوردن غذا یا نبود مدفوع بیش از حدود یک روز

تا رسیدن به دامپزشک: پرنده را در جعبه‌ی حمل یا قفس کوچک، گرم (نه داغ)، نیمه‌تاریک و آرام نگه دارید؛ نشیمن را پایین بگذارید. یک نمونه‌ی تازه‌ی مدفوع، فهرست غذاها و هر چیزی که احتمالاً خورده یا جویده را همراه ببرید.

کارهایی که نباید انجام دهید: داروی انسانی یا «توصیه‌شده در اینترنت» ندهید، به زور آب یا غذا در منقار نریزید، بافت بیرون‌زده را خودتان جا نیندازید، پرنده‌ی بی‌حال را حمام نکنید و منتظر «خودش خوب می‌شود» نمانید.

۹. چک‌لیست خرید و انتخاب کاکادوی سالم

خود پرنده

- ☐ چشم‌های روشن و تمیز، بدون ترشح و تورم
- ☐ سوراخ‌های بینی تمیز و قرینه
- ☐ منقار صاف، قرینه و (در اغلب گونه‌ها) کمی گردآلود و مات، نه براق
- ☐ پرهای مرتب و کامل؛ بدون پر جویده، شکسته یا بدشکل
- ☐ پوست سینه و زیر بال بدون زخم
- ☐ مخرج تمیز، بدون مدفوع چسبیده یا بیرون‌زدگی
- ☐ هوشیار و کنجکاو، با غذاخوردن مستقل
- ☐ تنفس آرام و بی‌صدا، بدون جنبیدن دم
- ☐ پاها و انگشتان سالم، گرفتن محکم نشیمن

فروشنده و مدارک

- ☐ پرورش‌دهنده‌ی شناخته‌شده؛ نه پرنده‌ی بدون مبدأ
- ☐ پلاک بسته یا میکروچیپ و مدارک قانونی (CITES/مجوزها)
- ☐ گونه، سن، تاریخچه‌ی تغذیه و از شیر گرفتن، مکتوب
- ☐ سابقه‌ی آزمایش‌ها (مثلاً PBFD) در صورت وجود
- ☐ آمادگی برای معاینه‌ی پیش از خرید توسط دامپزشک شما
- ☐ عدم فروش جوجه‌ی از شیر نگرفته («هنوز سرلوله می‌خورد»)
- ☐ هیچ فشاری برای خرید فوری

قرنطینه

پرنده‌ی جدید را حدود ۳۰ تا ۴۵ روز (یا طبق نظر دامپزشک) جدا از پرندگان دیگر نگه دارید و ابتدا معاینه کنید.

۱۰. پرسش‌های متداول

آیا کاکادو حرف می‌زند؟

برخی کاکادوها چند کلمه و جمله‌ی کوتاه یاد می‌گیرند، اما معمولاً در حد کاسکو یا آمازون نیستند. کاکادو را برای حرف‌زدن نخرید؛ برای شخصیت و تعاملش بخرید.

کدام کاکادو برای شروع آسان‌تر است؟

هیچ کاکادویی «آسان» نیست. گالا و گوفین کوچک‌ترند، اما گالا مستعد چاقی است و گوفین فوق‌العاده کنجکاو، تخریبگر و قفل‌بازکن است. گونه‌های بزرگ (آمبرلا و ملوکان) معمولاً پرنیازترین‌اند.

نر یا ماده؟ از ظاهر می‌شود فهمید؟

در چند گونه رنگ چشم بالغ‌ها سرنخ می‌دهد (در بسیاری از کاکادوهای سفید، عنبیه‌ی ماده‌ها قرمز-قهوه‌ای و نرها تیره)، اما در جوجه‌ها و برخی گونه‌ها قابل اعتماد نیست. مطمئن‌ترین راه آزمایش DNA است.

گرد سفید روی دستم و مبل طبیعی است؟

بله، پودر پر طبیعی و نشانه‌ی سلامت پر است. برعکس، **کم‌شدن** ناگهانی گرد و براق‌شدن منقار باید با دامپزشک بررسی شود.

کاکادو را بیشتر روز تنها بگذارم، با رادیو و تلویزیون کافی است؟

معمولاً نه. صدای پس‌زمینه کمی کمک می‌کند، اما جای تعامل واقعی را نمی‌گیرد. اگر هر روز ساعت‌های طولانی خانه نیستید، کاکادو انتخاب مناسبی نیست.

پرنده‌ام شروع به کندن پر کرده؛ یعنی بی‌حوصله است؟

شاید، اما نه همیشه. عفونت، انگل، مشکلات پوست، تغذیه، هورمون، کبد و درد هم ممکن است علت باشند. اول معاینه، بعد اصلاح رفتار و محیط. قلاده یا روش‌های خانگی را بدون دامپزشک امتحان نکنید.

۱۱. هشدار پایانی

این راهنما برای آموزش صاحبان پرنده تهیه شده و **جایگزین معاینه، تشخیص و درمان توسط دامپزشک نیست**. هیچ دارو یا دوزی در آن ذکر نشده است و نباید خودسرانه به پرنده دارو داد. اعداد ذکرشده (دما، ابعاد، سهم غذاها، طول عمر) محدوده‌های رایج‌اند و بسته به گونه، فرد و منبع متفاوت‌اند. در هر تردید، با یک دامپزشک پرندگان و حیوانات اگزوتیک مشورت کنید.

برای مطالعه‌ی بیشتر در سایت: راهنمای کامل نگهداری کاکادو، اصول تغذیه‌ی طوطی‌سانان، غنی‌سازی محیط و جستجوی غذا، کندن پر، خودآزاری و استرس مزمن، جیغ‌زدن طوطی‌ها، پرخاشگری هورمونی، PBFD و پولیوماویروس، لیپوما، بیرون‌زدگی کلواک، پسیتاکوز، مسمومیت با فلزات سنگین، قرنطینه‌ی حیوان جدید و نشانه‌های بیماری — همه در exoticsbymahdiyar.ir/articles